

EXAMENSARBETE

Plugga mindre - Lyckas bättre

KJELL TÖRNQVIST

PEDAGOGUTBILDNINGARNA

PRAKTISK PEDAGOGISK UTBILDNING
med inriktning mot gymnasielärare
VT 2003

Vetenskaplig handledare: Maria Hurtig

Förord

Jag vill först passa på att tacka gymnasielärarna vid institutionen för samhällsvetenskap och historia vid Furuheadsskolan i Kalix för deras sätt att vara under min praktik. Tack för en trevlig och lärorik praktik. Men allra främst vill jag tacka min suveräne handledare Kjell Holmquist för dennes stöd under praktiken och under själva undersökningen, och dels de studenter som deltagit i undersökningen. Tack ska ni ha. Ni är fantastiska! Utan min vetenskapliga handledare Maria Hurtig vid Luleå Tekniska Universitet hade mitt examensarbete endast blivit en osammanhängande och ostrukturerad rapport utan väsentligt innehåll. Tack Maria.

Kjell Törnqvist
Risögrund den 3 juni 2003

Törnqvist, K. (2003). *Plugga mindre - Lyckas bättre*. Luleå: Luleå Tekniska Universitet.

Abstrakt

Syfte med undersökningen var att ge svar på om, och i så fall hur metoden för effektiv lästeknik påverkar elevens studievanor, självstudietid, förståelse och studieresultat. Undersökningsgruppen bestod av 9 elever vid en gymnasieskola i Kalix. Metoden effektiv lästeknik integrerades i undervisningen. För undersökningen användes tre enkäter. Den första enkäten besvarade eleverna före metodens integration i undervisningen. Den andra enkäten besvarades löpande under de fyra veckorna som metoden integrerades i undervisningen. Den tredje och sista enkäten besvarade eleverna fyra veckor efter det att metoden tagits ur undervisningen. Resultatet visar att undersökningsgruppen har betydande skillnader i studievanor, studieteknik och inlärningsätt, och att metoden har en direkt inverkan på förståelsen och en indirekt inverkan på studievanor och självstudietid. Resultatet visar inte att metoden självt ger färre självstudietimmar och bättre studieresultat. Min subjektiva tolkning av resultatet är, när eleven ges tillfälle att varva ned under lektionstid med hjälp av metoden ges eleven bättre förutsättning att snabbt sätta sig in i undervisningsmomentet. Därmed ges eleven större möjlighet att öka förståelsen.

Innehållsförteckning

Förord	
Abstrakt	
Innehållsförteckning	
Bakgrund	1
	Inledning
	1
Styrdokument	2
Forskningsöversikt	3
Intelligens	3
Motivation	3
	Inlärningsystem
	4
Metakognition	5
Studieteknik	5
Syfte	8
Metod	8
Försökspersoner	8
Bortfall	9
Material	9
Genomförande	9
	Planering
	9
	Sondering
	9
Genomförandet	10
Tidsplanering	10
Resultat	11
	Allmänt om frågorna, tabellerna och kommentarerna
	11
	Undersökningen
	12
	Validitet och reliabilitet
	28
	Diskussion
	29
	Studievanor och självstudietid
	29
	Förståelsen
	30
Studieresultatet	30
Fortsatt arbete	30
Slutord	31
	Käll- och litteraturförteckning
	32
Bilagor	

Bakgrund

Inledning

Eftersom medierna så ofta uppmärksammar lärarnas situation i dagen skola riktas en stor del av uppmärksamheten mot, en av lärarna uttryckt, ohållbar situation med kraftigt växande arbetsbörda. En arbetsbörda som tar sig i uttryck att fler arbetsmoment ska vägas in i lärarnas dagliga situation och i deras tillgängliga arbetstid. Elevens förutsättning för ett effektivt lärande, att lära sig lära, diskuteras inte. Jag tycker att elevens arbetssituation borde uppmärksammas lite mer i den allmänna debatten. En mediafokusering skulle synliggöra alternativa åsikter om skolans utformning.

Det ständigt ökade informationsflödet, den snabba tekniska utvecklingen, internationaliseringen och globaliseringen är som ”magman ur en vulkan”. Man vet inte när det tar sin ände, eller om det bara indikerar början på ett ännu större utbrott. Utveckling kräver ständig anpassning. Att utvecklingen ska prövas innan den förkastats är ett axiom i dagens samhälle. Därför tycker jag att lärare och elever ständigt ska vara denna ”magma”. Att släppa taget om det gamla och greppa det nya ska vara en självklarhet i vardagen. Att kontinuerligt söka efter andra arbetssätt för att effektivisera lärandet bör bli ett normalt inslag i skolans arbete.

Jag har ofta mött frågan ”till vilken nytta ska jag kunna det här?” och ”var ska jag använda detta?”. Att kunna besvara frågan ”vad är min lön för min möda?” är viktigt i de flesta sammanhang. Motivation som drivkraft till handling är en viktig faktor för framgång. Inte minst i ett sammanhang som skolans. Utan motivation lyckas vi inte uppå det som förväntas av oss. Motivation skapar intresse, och tvärtom. Att skapa motivation är en av skolans allra viktigaste uppgifter. Om lärare visar på den vinst eleverna kan göra (i form av bättre studievänor, mindre självstudietid, ökad förståelse, bättre studieresultat) genom att vidta en viss handling ökar deras motivation. Organisationens mål blir individens mål och angelägenhetsgraden ökar.

Jag tror att kravet på elevernas självstudier ökat de senaste åren med anledning av skolans ständiga ekonomiska resursbrist. ”Vattnet urholkar stenen.” Det jag ser är, att lärarna i allt större omfattning integreras i andra administrativa arbetsuppgifter än de traditionella, oftast utan ekonomisk ersättning. Den direkta undervisningstiden med eleven minskar. Självstudier med handledning ökar, studier i grupp ökar och den flexibla skolan införs som är en konsekvens av ett ökat produktivitetsslag i skolan. Fler studenter per ersatt undervisningstimme.

De flesta elever drunknar i informationsflödet som finns tillgängligt. Vilken information är sann?, vilken skall jag välja?, vilka alternativa sanningar finns? är frågor som medför att eleven blir villrådig i sitt sökande. Som motvikt är det viktigt för eleven att lära sig de metoder som förenklar det egna lärandet. Den dagliga undervisningen i skolan kan ytterligare förenklas och effektivisera självstudierna om nya metoder och arbetssätt ständigt prövas i undervisningen.

Kurslitteraturens logiska och pedagogiska struktur har en avgörande betydelse i ämnet företagsekonomi som har stark prägel mot praktisk tillämpning såsom i företagsekonomins bokföringsmoment. Teori och praktik utgör en helhet och är ömsesidigt beroende av varandra. Elevernas förståelse försämrats om inte praktisk tillämpning bygger på teoretisk kunskap. På min första praktikperiod lade jag märke till att de flesta elever inte använde sig av kurslitteraturen under lektionerna, annat än på uppmaning av läraren. Eleven förlitade sig på lärarens traditionella undervisning. Intresset för vilka kapitel, vilka avsnitt och vilket annat material som skulle vara

underlag för kommande prov var viktiga samtalsämnen. Jag vill att eleverna lär sig på ett annat sätt med annan målsättning. Min utgångspunkt i valet av utvecklingsområde var att återerövra kurslitteraturens betydelse i undervisningen. Jag har tillämpat en metod för effektiv lästeknik integrerat i undervisningen där kurslitteraturen blev ett betydande hjälpmedel.

Styrdokument

I skollagen står det att undervisningen ska anpassas till varje students behov och förutsättningar (1 kap 2§ och 9§). Enligt min tolkning innebär det att individens behov och förutsättningar först måste identifieras för att sedan omvandlas till skolans verksamhet. I läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) står det att;

”Huvuduppgiften för de frivilliga skolformerna är att förmedla kunskaper och skapa förutsättningar för att eleverna skall tillägna sig och utveckla kunskaper.”

Läroplanen ger maximalt utrymme för olika inlärningssätt. Eleven ska välja det inlärningssätt som ger eleven mest kunskap. I läroplanen nämns att skolan skall sträva mot att varje elev utvecklar sin självkännet och sin förmåga till individuell studieplanering. I läroplanen sägs också att skolan skall sträva mot att varje elev utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande.

Gymnasienämnden i Kalix Kommun har i sin skolplan 2000 till 2004 ett antal övergripande mål.

”Kunskap är viktig i vårt framtidssamhälle och att skapa en vilja och en lust till livslångt lärande måste vara en av skolans grundläggande uppgifter.”

”Vår uppgift måste vara att skapa arbetsmodeller som låter individen stå i centrum, skapa miljöer för lärande som ger förutsättningar för maximalt kunskapsinhämtande och utvecklande av hög social kompetens för att förbereda för ett samhälle i förändring.”

Detta framtidssamhälle är elevens samhälle av imorgon. Delaktighet, lust, motivation och ett livslångt lärande ger goda förutsättningar för att nå framtidens samhälle. Likaså arbetsmiljöer och arbetsmodeller som låter individen stå i centrum.

I den lokala arbetsplanen för Furuvedsskolan i Kalix Kommun sägs under rubriken vision;

”Varje elev möts av förståelse och får hjälp att, utifrån sina behov och förutsättningar, söka och tillägna sig kunskap. Eleverna förstår att ta ansvar för sina studier och tränas i att arbeta självständigt och i grupp.”

I samma arbetsplan under rubriken elevdemokrati sägs att,

”Studieteknik är en naturlig del av introduktionsprogrammet.”

Forskningsöversikt

Intelligens

Jag har valt att utgå från en utvecklingspsykolog vid namn Howard Gardner. Orsaken är att Gardners bok *De sju intelligenserna* (1994) har fått ett sådant genomslag inom utvecklingspsykologin. Hans tolkning av intelligens ses som ett vitt begrepp, mycket vidare än det traditionella.

Gardner menar att var och en har minst sju olika typer av intelligens. Endast två av dem är mycket högt värderade i dagens traditionella utbildning. De två är lingvistisk och logisk-matematisk intelligens. De övriga typerna av intelligenser som han beskriver är musikalisk, kinestetisk, visuell/spatial, interpersonell och intrapersonell intelligens. Mycket förenklat menas med lingvistisk intelligens förmågan att tala och skriva väl och med logisk-matematisk intelligens förmågan att tänka efter, kalkylera och hantera logiskt tänkande. Med musikalisk intelligens menas förmågan att komponera sånger, sjunga och spela instrument, med kinestetisk intelligens menas förmågan att använda händer eller kropp, med visuell-spatial intelligens menas förmågan att måla, fotografera eller skulptera, med interpersonell intelligens menas förmågan att umgås med andra och med intrapersonell intelligens menas förmågan att hantera egna inre tankar och känslor. Dessa ”multiplar” ska en lärare identifiera och omvandla i individuella läroplaner. Det kan te sig omöjligt, men är ändå en utvecklingsinriktning. Var och en av intelligenserna har sin plats i hjärnan.

Gardner definierar intelligens som förmågan att lösa problem eller framställa produkter som värderas högt i ett eller flera kulturella sammanhang. Enligt honom måste varje mänsklig intellektuell kompetens innefatta en uppsättning av problemlösningssverktyg som gör att individer kan lösa reella problem och tackla svårigheter. I vår internationaliserade och globaliserade värld finns många mångkulturella samhällen. Det mångkulturella har etablerat sig i Sverige, inte minst uttryckt genom de svenska läroplanerna. Det mångkulturella öppnar upp ögonen för andra människor och andra kulturer.

Intelligens och värdering därav, kommer till uttryck på många olika sätt i olika sammanhang. I utvärderingen av intelligens inom multiintelligensteorin görs tre skillnader; intelligenser, domäner och fält. Förenklat kan intelligenser knytas till individen, domäner till discipliner och hantverk och andra områden som en individ kan lära sig att behärska och inom skicklighet utvärderas. Med fält menas människor, institutioner och belöningsystem som värderar och bedömer. Gardner förmedlar en bild av varje intelligens och gör en kort sammanfattning av var och en av de sju intelligenserna. Jag hänvisar en intresserad läsare till Gardners bok.

Motivation

En allmän definition av motivation är; drivkraft till handling i en viss riktning. Motiven är ofta behov, eller önskemål. När det gäller motivationen hos en individ har jag studerat några teoribildare som Abraham Maslow, K B Madsen, Fredrick Herzberg och Victor H Vroom. Jag fastnade för Vrooms motivationsmodell. Han är en amerikansk socialpsykolog och menar att det är viktigt att relatera en individs motivation och dess handlingar till både organisationens mål (läs skolans) och individens mål (läs eleven). Han menar att när vi förstår sambandet mellan dessa

faktorer, kan vi förstå varför en individ valde just den handlingen framför andra möjliga handlingar.

Vroom utgår från en individ som ska ta ställning till organisationens mål. Individens val av mål bestäms av hur de är relaterade till individuellt mål. En förklaring till valet är enligt Vroom, angelägenhetsgraden och instrumentaliteten. Med angelägenhetsgrad menas styrkan i individens önskan att uppnå ett visst mål. Med instrumentaliteten menas individens uppfattning om samband mellan organisationens och individens mål. Med individens uppfattning om samband menas med vilken sannolikhet måluppfyllelse för organisationens mål leder till måluppfyllelse för individens egna mål. Vroom diskuterar mätbarheten och sannolikheten att uppnå målen.

Vroom för in begreppet förväntan för att förklara individens synbara beteende i måluppfyllelsen. Med förväntan menar han att individens subjektiva uppfattning om att en viss handling leder till en önskad måluppfyllelse för organisationens mål. En individs motivation bestäms enligt Vroom av summan av produkterna av angelägenhetsgraden för organisatoriska mål och förväntan att en viss handling resulterar i måluppfyllelse. Genom Vrooms motivationsmodell kan skillnader undersökas i motivationen hos individer och sambanden mellan en individs motivation och organisationens mål.

Inläringssystem

Dryden och Vos (1994) menar att hur vi lär oss är viktigare än vad vi lär oss. De refererar till Dr. Willard Daggett, chef för Amerikas Internationella Center för Ledarskap och Utbildning. Daggett menar att ”den värld våra barn ska leva i, förändras fyra gånger snabbare än våra skolor”. Han menar att orsaken är, att (amerikanska) skolor inte har kapaciteten att förändras i den takt som är nödvändigt och att det som undervisas i är irrelevant.

Dryden och Vos menar att oavsett vilket ämne ett barn lär sig, kommer avgörandet för morgondagens utbildningssystem genom dess egen förmåga att göra barnen fyllda av lust att lära sig. Det innebär att uppmuntra varje student att bygga upp det självförtroende som är nödvändigt för alla att utveckla. De säger att ”i varje framgångsrikt system de studerat i världen, bedöms självaktning vara viktigare än ämnesinnehållet”.

De menar att vi har en inlärningsstil och ett arbetssätt som vi föredrar och att det inte är möjligt att på ett enkelt sätt tillgodose alla inlärningsstilar hela tiden. Men det är möjligt att på ett enkelt sätt ta reda på elevens inlärningsstil, och därmed också möjligt att lägga upp en individuell läroplan. Att lära sig lära, innebär att lära sig hur hjärnan och minnet arbetar, hur information kan lagras, hur informationen kan plockas fram och föras samman i betydelsemönster, samt att söka ny kunskap närhelst man behöver den. De menar att de bästa inläringssystemen är enkla och lustfyllda. System som uppmuntrar eleven att använda sina intelligenser och sina sinnen för effektiv inläring.

Ett grundläggande fel som lärarna gör i den högre utbildningen är att de uttrycker sig på universitetets fackspråk. De anser att de främsta sanningarna är de enkla sanningarna. De bästa lektionerna är de som är enklast att förstå och de flesta inlärningsmetoder ska bygga på sunt förnuft. Många skolor arbetar på ett sätt som om varje student vore identisk med de andra eleverna. De flesta skolor använder ett utvärderingssystem eller testmetoder som bara belönar ett begränsat antal förmågor. Dryden och Vos menar att alla människor har en förmåga att förbättra och utöka intelligensen.

En åtgärd som de skulle vidta för att förbättra världens gymnasieskolor är att ta reda på varje elevs kombination av inlärningsstilar och begåvningar, för att sedan se till att tillgodose dessa och på samma gång uppmuntra en mångsidig utveckling av alla förmågor. Deras egen forskning pekar på behovet av en fyrdelad läroplan. En för personlig utveckling, som innehåller träning i självförtroende, motivation, kommunikation och samlevnad. En för livskunskap, som innehåller kunskap om hur man klarar sig själv, kreativ problemlösning, yrkesplanering, ekonomi, konflikthantering och databaserad teknologi. En för att lära sig lära, som innehåller hjärnanpassade färdigheter så att livslångt lärande kan etableras som något lustfyllt. Slutligen en för kunskapsinnehåll med integrerade teman.

Metakogniton

Martin Stigmar (2002) har studerat metakognition, dess betydelse och roll. Hans avsikt var att ta reda på hur man kan utveckla elevers informationsanvändning vid arbetet med Internet. Stigmars idé var att det inte räcker med att ställa in datorer i klassrummet, utan det behövs träning i att reflektera över lärandet, metakognitiv träning, för att eleven ska kunna öka sitt lärande i samband med informationssökning på Internet. Stigmar stödjer sina tankar på Ference Marton och Shirley Booth som menar att den lärande ska vara aktiv och konstruera sin egen kunskap. Kunskap innebär inte uteslutande att memorera information. Det är väsentligare att kunna använda tillgänglig information.

Stigmar ifrågasätter om skolans roll är att förmedla kunskaper. I så fall måste det handla om att förmedla kunskapen om hur man tillägnar sig kunskap. Han drar den slutsatsen att metaträning kan stödja elevers informationsanvändning vid Internet. Men det beror på lärarens förmåga att skapa en reflekterande lärande miljö. Läraren är viktig för att få igång en dialog med eleverna och få dem delaktiga i processen. En större insikt i och förståelse för sitt eget lärande medför också ett ökat ansvar för det egna lärandet. Stigmar ifrågasätter om elever är intresserade av ett ökat ansvarstagande för sina studier. Tar eleven ett större ansvar har eleven också ansvar för ett eventuellt misslyckande.

Det finns en tydlig koppling mellan metakognitiv kompetens och grad av motivation. Den inre motivationen infinner sig först när aktiviteten i sig är belönande att utföra. Han menar att skolsystemet inte premierar ett ökat ansvarstagande och reflektion. För att få höga betyg krävs bra provresultat och för bra provresultat räcker oftast ytliga kunskaper. Elever på studieförberedande program har oftast redan tillägnat sig framgångsrika strategier för lärande och är därmed inte lika motiverade att arbeta vidare med det.

Studieteknik

Dryden och Vos (1994) beskriver en metod för läsning av fackböcker som innebär att, läsaren av faktaböcker ska fråga sig själv; varför läser jag detta?, vad vill jag som läsare få ut av boken? och vilken ny information vill jag lära mig? Bokens introduktion ger svar på frågorna som läsaren har. Dryden och Vos menar att författare till fackböcker ofta skriver sina böcker som om de vore föreläsningar. Introduktionen talar om vad författaren ska säga, sedan säger författaren det, för att sedan sammanfatta det som sagts. Ofta är varje kapitel upplagt på liknande sätt. Kapitelrubrik och första stycket anger tema. Kapitlet förstärker temat och eventuellt kan kapitlet avslutas med

en sammanfattning. De menar att, läs en fackbok som en kokbok. Läs bara det västenliga. Skumläs för att finna det du söker.

Mindmappingens uppfinnare Tony Buzan har skrivit mycket inom studieteknikområdet. I ett flertal internationella forskningsrapporter refereras till honom. Han är författare till boken *Använd huvudet ännu bättre* (1997). Han inleder boken med att beskriva hur en medelmåttig student lärde sig hur han tänkte och hur han skulle använda sin hjärna och blev toppstudent. Denne student menade att alla kan lyckas, och så menar även författaren. Buzan menar att viljan och motivationen måste finnas hos en student, en vilja att lyckas, för att lyckas. Han menar att det är nödvändigt att planera och genomföra studierna utifrån individuella utgångspunkter.

I stället för att överösa eleven med förhör, formler och böcker ska eleven lära sig hur studier kan bedrivas mer effektivt. Viktiga utgångspunkter för effektiva studier är, att lära sig hur ögat arbetar när man läser, hur man kommer ihåg, hur man tänker, hur man kan lära mer effektivt, hur man organiserar anteckningar på bästa sätt, hur man löser problem och hur man i allmänhet bäst kan utnyttja förmågorna. Han kallar detta organisk studieteknik.

Han delar in organisk studieteknik i två delar, förberedelse och genomförande. Förberedelse delas in i fyra delar; bläddra igenom boken, bestäm tid och mängd, gör minnesträd på förkunskaper, ställ frågor och bestäm mål. Genomförandet delas också in i fyra delar, översikt, fördjupning, komplettering, sammanfattning.

Buzan menar att de flesta elever intensivt studerar i många timmar i sträck inför ett prov och att detta tillvägagångssätt borde tillhöra det förgångna. Han menar också att förståelse inte är detsamma som att komma ihåg. Han rekommenderar därför studiepass uppdelade i mindre pass om 20 till 40 minuter med en kort paus emellanåt. Om eleven vill förstärka förståelsen ytterligare ska den repetera avsnittet snabbt och därefter titta igenom kommande avsnitt.

Författarna till den metod för effektiv läsning som jag valt att testa i undersökningen är Mats Eneroth och Mattias Kellquist. De inleder sin hittills enda gemensamma bok *Studieteknik* (2000) med meningen ”Du blir vad du tänker”. Eneroth och Kellquist menar att detta är sanningen, och att det inte råder någon tvekan. De menar att våra tankar helt och hållet är avgörande för om vi kommer att lyckas uppnå våra målsättningar. De hävdar att alla människor föds med anlag för att lära sig allt de önskar. De påstår att framgångsrika studier alltid innebär en positiv attityd till studierna, att vara målinriktad, att ha en god självdisciplin och en god planering för studierna samt att använda rätt studieteknik.

De fyra första stegen i Eneroth och Kellquists metod för effektiv lästeknik har jag testat i undersökningen (bilaga 2). Metodens tre sista steg är fördjupad läsning, frågeställningar och repetitioner, steg som inte behandlas av mig i undersökningen.

Eneroth och Kellquist menar att metoden effektiv lästeknik är själva kärnan i studietekniken och den övergripande studiemodellen. Metoden effektiv lästeknik bygger på att gå från det stora till det lilla. Det innebär att den studerande först lär sig helheten innan detaljerna. De menar att om metoden används hinner den studerande gå igenom fackböcker ett flertal gånger på samma tid som det tidigare tog att gå igenom en endaste gång. Om metoden följs garanterar Eneroth och Kellquist ett bättre resultat på mindre nedlagd tid.

Eneroth och Kellquists synsätt är att lärande ska ses som ett pussel där varje bit är en detalj som tillsammans med de andra bitarna bildar en helhet. Deras metod för effektiv lästeknik innebär, att innan texten läses ska läsaren (individuellt eller gruppen) veta varför författaren skrivit boken,

veta exakt vad boken handlar om och hur boken är disponerad, vilka resultat som presenteras i och varför läsaren behöver läsa boken.

Första steget är översikten. Bokomslagets fram och baksida, innehållsförteckning, förordet och introduktionen ses igenom. Därefter bläddras boken igenom och alla rubriker läses. Sedan tittar läsaren på bilder, diagram, tabeller, läser sammanfattningar, tittar på övningar och frågor. Läsaren gör ett övergripande minnesträd över bokens innehåll med hjälp av innehållsförteckningen.

Andra steget är studieplanering. Läsaren definierar tydligt vad målet är. Målet delas i tydliga delmål. Med tydliga menas, klart avgränsade mätbara mål. Sedan fastställs i tid när målen ska vara uppnådda. Målen ska vara mätbara. Tid, kvantitet och kvalitet är viktiga begrepp. Sträva efter en jämn studietakt under läsperioden. Skaffa eller gör egna frågor till materialet innan studiepassen.

Tredje steget är fördjupad översikt. Läsaren lär sig bokens uppbyggnad och innehåll genom att ordentligt studera innehållsförteckningen. Författarens förord studeras. I introduktionen eller inledningen berättar författaren oftast vad som är viktigast i boken och hur boken är disponerad samt hur boken bör läsas. Läs återigen rubrikerna. Titta på bilder, diagram och tabeller innan texten läses. Läs sammanfattningarna flera gånger. Läs faktarutor, övningar och frågor. Uppmärksamma kursiverad text eller text med fet stil. Använd ordlista vid svåra ord och begrepp. Stanna inte upp i texten för att texten är intressant utan gör bara en mental notering att det ska bli roligt att läsa den texten senare.

Det fjärde steget i effektiv lästeknik, snabbbläsning är det sista steget som jag använt i undersökningen. Snabbbläs eller skumläs texten. Stanna inte upp om delar av texten inte förstås. Gör dig bekant med brödtexten.

Syfte

Undersökningens syfte är att ge svar på om, och i så fall hur metoden för effektiv läsning påverkar elevens studievanor, självstudietid, förståelse och studieresultat?

Metod

Enligt Backman (1998) är kvantitativa metoder, sådana metoder som utmynnar i numeriska observationer eller låter sig transformeras i sådana och kvalitativa, sådana metoder som kännetecknas av att de inte använder sig av siffror eller tal. De inbegriper eller resulterar i verbala formuleringar.

Enligt Patel & Davidsson (1994) skiljer man mellan två synsätt i forskningen, det kvantitativa och det kvalitativa. Det kvantitativa synsättet innebär att forskaren samlar data och analyserar i syfte att finna fördelningen mellan en företeelse eller lagbundenheter som kan antas gälla generellt. Det kvalitativa synsättet innebär att forskaren riktar in sig på att förstå, mer än att kvantifiera. Forskaren riktar in sin forskning på det enskilda fallet, eller en liten grupp människor där syftet är att ta reda på deras upplevelser och erfarenheter.

Enligt Johansson & Svedner (2001) är de vanligaste vetenskapliga undersökningsmetoderna för ett examensarbete kvalitativ intervju, enkät, observation och textundersökning. Enligt Johansson & Svedner visar erfarenheter från tidigare examensarbeten med enkät att det går att erhålla resultat som är viktiga för det blivande läraryrket.

Jag har valt enkät som undersökningsmetod. Enkät som metod kan liknas vid systematiskt utfrågande. Metoden är enkel och lätt att tillämpa och fungerar bäst om man vill undersöka samband mellan fakta. Enkät fungerar mindre bra på breda frågeområden där det är svårt att formulera väl avgränsade frågor.

Min undersökningsmetod är kvantitativ till sin karaktär, men har kvalitativa inslag. Det kvalitativa inslaget kännetecknas av att svaret på frågan är öppen, där eleven själv får redogöra för sin åsikt.

Försökspersoner

Undersökningen genomfördes i en klass på det samhällsvetenskapliga programmet med ekonomisk inriktning i gymnasieskolan i Kalix under elevens fjärde termin, vårterminen 2003. Undersökningsperiod, vecka 6 till 13, 2003. Klassen bestod av 9 elever, varav 1 pojke och 8 flickor. Elevernas närvaro bokfördes. De enskilda eleverna var anonyma i undersökningen. Undersökningen utfördes i ämnet företagsekonomi i ämnesområdet "Redovisning för styrning".

Bortfall

Enkät ett och tre ifylldes vid ett tillfälle. Vid ifyllandet av enkät ett var ingen elev frånvarande. Enkät två ifylldes vid fyra tillfällen. Vid de två första tillfällena var två elever frånvarande. Orsak; studieresa till Spanien. Vid det tredje tillfället var en elev frånvarande. Orsak; studiebesök vid gymnasieskola i Finland. Vid det fjärde tillfället var ingen frånvarande. Vid ifyllandet av enkät tre var ingen frånvarande.

Material

Materialet som undersökningen omfattade var utformat på ett enkelt pedagogiskt logiskt sätt med hög grad av precision för undersökningens syfte. Ett klart och tydligt språk användes för att minimera tolkningssvårigheter och missförstånd. Materialet omfattade;

- Bilaga 1 Overheadmaterial, Kursplanering
- Bilaga 2 Overheadmaterial, Eneroth och Kellquist metod de fyra första stegen av sju
- Bilaga 3 Enkät ett, vecka 6
- Bilaga 4 Enkät två, vecka 7 till 11
- Bilaga 5 Enkät tre, vecka 13

Genomförande

Planering

Idéen till undersökningen föddes ur en idé till ett annat examensarbete än detta. Promemorian skrevs och godkändes preliminärt under hösten 2002 av utsedd handledare vid Luleå Tekniska Universitet. Promemorians omfattning smalnade av allteftersom den skrevs. Under jul och nyårshelgerna skrevs ett utkast till bakgrund, syfte och metod. Promemorian godkändes slutligen strax efter nyår och finplaneringen av undersökningen startades.

Sondering

Vecka 5, 2003, användes till informella kontakter med studenter och lärare för att utröna om deras erfarenhet av metodens sju steg, av studieplanering och studieteknik. Jag sonderade läget för att skapa maximala förutsättningar för undersökningens introduktion och genomförande under vecka 6, 2003.

Genomförandet

Under vecka 6, 2003, under den första lektionen i ämnesområdet i undersökningsgruppen introducerades och förankrades undersökningen. Jag beskrev hur metoden var uppbyggd, metodens syfte och metodens förutsättningar (bilaga 2). Enkätens introducerande föredrogs muntligen. En allmän diskussion togs med jämna mellanrum under introduktionen. Anonymiteten säkrades och garanterades, efter en kort diskussion med eleverna. Överenskommelsen innebar att de inte behövde sätta ut sitt namn på enkäten. Jag beskrev hur jag preliminärt planerat ämnesområdet och hur jag ville att undervisningen skulle genomföras (bilaga 1). En diskussion togs med eleverna för att fastställa undervisningsplanen med dess innehåll. Därefter delade jag ut enkät ett (bilaga 3). Eleverna fyllde i enkäten. Jag fanns tillhands under tiden för ifyllandet för förtydliganden. När enkäten var ifylld lämnade eleven enkäten till mig. Jag kontrollerade att enkäten var ifylld. Om inte, gavs eleven enkäten åter för komplettering.

Under undersökningsperioden, vecka 7 till 11, 2003, ägnades cirka 10 minuter av varje lektion åt metoden effektiv lästeknik. Vid sista lektionen varje vecka gjordes en avstämning av metodens effekt på eleverna genom att enkät två delades ut och ifylldes (bilaga 4). Enkäten delades ut i början av sista lektionen varje vecka för att minimera felkällor orsakade av brådska inför helgens bestyr. Jag fanns tillgänglig för förtydliganden. Eleverna hade sportlov vecka 10, 2003, och de examinerades genom ett skriftligt prov under vecka 12, 2003.

Under vecka 13, 2003, ifylldes enkät tre (bilaga 5) som också var den sista enkäten i undersökningen.

Tidsplanering

- Vecka 45, 2002 ; Promemorian inlämnas till vetenskaplig handledare för granskning
- Vecka 3, 2003; Promemorian godkänns slutligen
- Vecka 6, 2003; Enkät ett
- Vecka 7 till 11, 2003; Enkät två
- Vecka 13, 2003; Enkät tre
- Vecka 22, 2003; Utvecklingsarbetet responderas

Resultat

Allmänt om frågorna, tabellerna och kommentarerna

Redovisningen av resultatet inleds med frågan till undersökningsgruppen. Därefter återges svaren i tabellform. På frågor som eleverna skriftligen kommenterat, återges kommentarerna i anslutning till tabellen. Kommentarer återges i sin helhet och i sin naturliga grammatiska form. I anslutning till elevernas kommentarer ger jag min sammanfattande kommentar. Om enkätens svarsalternativ, Ja/Nej, inte ifyllts tolkar jag detta som om frågan är obesvarad. Om eleven ändå kommenterat frågan tas kommentaren med.

Genom enkät ett och tre (veckorna 6 och 13) har jag gjort en avstämning av elevernas studievänor före och efter metoden med syftet att utröna om metoden har påverkat deras studievänor och självstudietid. Vissa av frågorna behandlar endast en av veckorna. I dessa fall har jag gjort bedömningen att en jämförelse med en annan senare eller tidigare vecka inte ger undersökningen något väsentligt mervärde.

Under veckorna 7 till 11 integrerades metoden effektiv lästeknik i undervisningen. Genom enkät två gjordes en avstämning av metodens effekt varje enskild vecka på elevernas studievänor, självstudietid, förståelse och studieresultat.

Följande gäller resultatets redovisning och struktur. Jag strukturerar inte upp undersökningens frågor, tabeller eller kommentarer i väl avgränsade rubrikområden som studievänor, intresse, motivation, självstudietid, förståelse och studieresultat. Frågorna och kommentarerna täcker oftast mer än ett rubrikområde och går in i varandra. Därför väljer jag istället att rekommendera er läsare att studera frågorna på följande sätt.

Studievänor och självstudietid;	1 till 7, 10 till 19, 21 och 23
Lust, intresse;	8
Motivation;	9
Förståelse;	20, 22, 24 och 25
Studieresultat;	26

Undersökningen

Fråga 1. Har du kunskap om hur du lär dig bäst?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	8	1	-
13	9	-	9	-	-

Tabell 1: Kunskap om inlärningssätt. Obetydlig skillnad i uppfattningen om kunskap om bästa sätt för lärandet mellan vecka 6 och 13. Av kommentarerna framgår att en av eleverna anammat en liknande metod som användes i undersökningen. De flesta i undersökningsgruppen anser sig veta sitt eget bästa inlärningssätt. Nedan deras allmänna kommentarer vecka 6 och 13.

Vecka 6:

”Har lärt mig själv på vilket sätt jag pluggar bäst !”

”Har prövat mig fram.”

”Tidigare erfarenheter. Har förhoppningsvis hittat min egen metod. Viss handledning av mor o/ far.”

”Ja, jag har varit på en föreläsning om det. Men, jag lär mig ändå bäst på mitt eget sätt.”

”Jag tycker att jag vet hur jag lär mig. Följa med på lektioner, läsa i boken, anteckna, diskutera.”

”Ja, lite grann i alla fall. Den har jag skaffat mig genom att testa lite olika sätt.”

”Läs i ljus, jobba praktiskt, plugga korta stunder åt gången med många pauser.”

”Till en viss del. När man läser på olika sätt, märker man under vilket studiesätt man lär sig bäst.”

Vecka 13:

”Allt jag kan har jag lärt mig från det jag har hört och sett och läst.”

”Jag har övat o övat. Sedan har man väl märkt vad som passar en.”

”Har testat mig fram.”

”Jag har gjort uppgifter i boken, kombinerat med läsning i boken och lyssnat på lektioner.”

”Genom att först skumläsa, sen noggrant och anteckna det viktiga.”

”Jag har testat lite olika och använder den jag tycker bäst om och den jag lär mig snabbast av.”

”Man lär sig hur man lär sig bäst. Man känner ju på vilka sett det går bäst att lära sig.”

”Jag har provat mig fram.”

”Efter alla år man pluggat inför prov o läxor har man kommit fram till d sätt som går bäst, men kan säkert tänka mig att de sätt mamma hjälpte mig att plugga som liten har format mig.”

Fråga 2. Hur lär du dig?

De flesta i undersökningsgruppen har utvecklat sitt eget unika sätt att lära. De flesta använder egen studiemetod. Metoden är ofta sprungen ur deras egen erfarenhet. Av kommentarerna att döma verkar en av eleverna anammat metoden effektiv lästeknik. Nedan deras allmänna kommentarer vecka 6 och 13.

Vecka 6:

”Sitter ner gärna i köket, läser igenom, koncentrerar mig markerar det jag ej förstår vilket jag sedan läser igen.”

”Sitter i mitt rum och läser i böckerna.”

”Läser, stryker under sammanfattar med egna ord skriftligt.”

”Jag läser först igen översiktligt, tar reda på vad jag behöver kunna. Sen läser jag djupgående, antecknar det viktiga och läser ”nöter” in `det` tills jag kan det.”

”Jag testar mig fram, provar olika metoder, och kommer då fram till hur jag lär mig bäst.”

”Jag lär mig genom att läsa, anteckna och repetera. Lyssna på genomgångar.”

”Jag lär mig när vi har genomgångar och av att anteckna det viktigaste ur boken. Att göra uppgifter är också bra.”

”Sitter ljust och sträckläser, går igenom texten i detalj eller så läser jag sammanfattningar, även genom att diskutera med andra.”

”Jag brukar läsa genom det jag ska, noggrant. Korta bitar, kanske 2-3 sidor i taget, sedan kort paus. Efter att man har läst ett längre tag och det börjar gå sämre brukar jag ta en längre paus, kanske tar en promenad.”

Vecka 13:

”När jag sitter och läser. Men självklart från allt annat också.”

”Jag läser igenom markerar o stryker under o skriver av det viktigaste o pluggar in.”

”Läser in och repeterar.”

”Jag lär mig genom att lyssna samt läsa intensivt och traggla. Jag gör gärna listor med fraser och ord och sånt och rabblar för mig själv.”

”Beskrivning ovan. (Genom att först skumläsa, sen noggrant och anteckna det viktiga.)”

”Det beror på vilket ämne jag pluggar. I Ekonomin lär jag mig bäst om jag läser igenom texten och sedan nöter in hur man gör uppgifterna.”

”Jag läser koncentrerat en period. Sen tar jag paus (går ut och går eller nått) och sen fortsätter jag.”

”Läser korta sammanfattningar och anteckningar.”

”Jag läser igenom markerar det jag inte förstår o går sedan igenom det noggrant när jag kan det repeterar jag genom att läsa rubrikerna och koma ihåg d som står.”

Fråga 3. Vilken studiemiljö (tyst, prat, musik, annat) föredrar du?

De flesta i undersökningsgruppen har sin egen unika studiemiljö. Den studiemiljö som bäst är representerat i undersökningen är en tyst och lugn miljö. Frågan omfattar elevernas situation vecka 6. Min bedömning var att en jämförelse med en annan senare vecka inte skulle ge undersökningen något mervärde. Nedan deras allmänna kommentarer vecka 6.

Vecka 6:

”Helst inte tyst då tänker jag bara på annat, men inte musik eller prat, för då kan man ej koncentrera sig på d man ska plugga på.”

”Det ska vara ljust och tyst.”

”Tystnad, natten = bäst.”

”Det spelar ingen roll oftast. Jag kan koncentrera mig nästan överallt. Fast hälst har man ju tyst, men inte för tyst.”

”Jag föredrar tystnad.”

”Jag har helst musik på, det får gärna vara mycket ljus runt. Ljus rum, ett bord. Men jag kan lika gärna plugga i en tyst buss.”

”Jag måste ha det tyst omkring mig, inga störande ljud när jag läser en text. När jag gör uppgifter går det bra med lite ljud.”

”Tyst, ibland (när jag inte läser) musik, annars inte så noga. Ibland musik (låg volym) ibland inte. När jag räknar matte har jag alltid på musik eller TV:n.”

Fråga 4. Använder du någon studieteknik för dina självstudier?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	8	1	-
13	9	-	6	2	1

Tabell 2: Använder studieteknik. De flesta i undersökningsgruppen använder någon form av studieteknik. En större osäkerhet råder vecka 13.

Fråga 5. Har du gått av gymnasieskolan anordnad kurs i studieteknik?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	7	2	-

Tabell 3: Erfarenhet av kurs i studieteknik. De flesta i undersökningsgruppen har gått en av gymnasieskolan anordnad kurs i studieteknik. Kursens längd för de flesta är ett föreläsningstillfälle. Frågan omfattar elevernas situation vecka 6. Min bedömning var att en jämförelse med en annan senare vecka inte skulle ge undersökningen något mervärde. Deras allmänna kommentarer nedan.

Vecka 6:

”En föreläsning.”

”En liten genomgång i svenskan.”

”Föreläsning som skolan ordnade.”

”En föreläsning, ingen kurs.”

”Ja, en föreläsning om tips om hur man koncentrerar sig bäst.”

”Ja, jag har varit på en föreläsning.”

”Ja, vi har gått på en kurs. En kvinna pratade om olika knep man kan ha för att lära sig bättre och snabbare.”

”Vi var på en föreläsning där en föreläsare pratade om studieteknik.”

Fråga 6. Använder du en egen komponerad studieteknik?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	8	1	-

Tabell 4: Använder egen studieteknik. De flesta i undersökningsgruppen använder en egen utvecklad studieteknik. Frågan omfattar elevernas situation vecka 6. Min bedömning var att en jämförelse med en annan senare vecka inte skulle ge undersökningen något mervärde. Deras allmänna kommentarer nedan.

Vecka 6:

”Som jag skrivit tidigare så sitter jag i mitt rum och läser i böckerna.”

”Se ovan. (Läser, stryker under sammanfattar med egna ord skriftligt)”

”Ja, men jag vet ju inte om det är rätt, men jag lär mig bäst av den. Beskrivning hur finns i fråga 2. (Jag läser först igen översiktligt, tar reda på vad jag behöver kunna. Sen läser jag djupgående, antecknar det viktiga och läser ”nöter” in det tills jag kan det.)”

”Läser först igenom allt, markerar det viktigaste.”

”Ja, jag lyssnar, läser, skriver (i bästa fall), repeterar.”

”Ja, jag använder min egen variant. Först läser jag ett varv noga, sen antecknar jag det viktigaste, ord, o s v, sen läser jag igenom anteckningarna.”

Fråga 7. Tänker du börja använda någon studieteknik?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	3	3	3

Tabell 5: Har behov av studieteknik. Behovet av studieteknik varierar, 3 har behov och 3 har inte behovet. Av kommentarerna att döma är de flesta öppna för att pröva nya varianter av studieteknik. Förutsatt att den ger ett mervärde i jämförelse med deras egen metod. Frågan omfattar elevernas situation vecka 6. Min bedömning var att en jämförelse med en annan senare vecka inte skulle ge undersökningen något mervärde. Deras allmänna kommentarer nedan.

Vecka 6:

”Använder min egen.”

”Jag ska fortsätta använda den jag har såvida ingen visar att ngt annat hjälper mig på ett annat sätt.”

”Ja, ifall jag skulle hitta en bättre än den jag har nu.”

”Jag är nöjd med min egen.”

”Kanske, men jag kör nog min egen variant.”

”Om ja finner att jag lär mig bra med en speciell.”

”Jag skulle kunna tänka mig det, ifall det skulle underlätta min inläring.”

Fråga 8. Intresserad av ämnet?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	7	2	-
13	9	-	6	2	1

Tabell 6: Intresserad av ämnet. Eleverna i undersökningsgruppen har tolkat ”ämnet” på två olika sätt. Dels som ämnet företagsekonomi och dels som ämnet studieteknik. I och med denna tolkning blir deras svar också mer svårbedömbart. De få kommentarerna beträffande intresset för ämnet företagsekonomi är positiva till sin karaktär, medan kommentarerna om ämnet studieteknik visar på att intresset för egen teknik överväger jämfört mot en allmän studieteknik konstruerad av någon annan. Nedan deras allmänna kommentarer vecka 6 och 13.

Vecka 6:

”Både och, om det blir lättare så är det ju bra men jag tror jag hittat ett sätt som funkar för mig och det är bra, svårt och lära om.”

”Jag vill helt enkelt inte ändra på mina rutiner.”

”Ja, jag tycker ämnet är intressant, och det är roligt och bra att kunna om ekonomi.”

”Jag anser att ekonomi är nyttigt att läsa, och givande.”

”Nej, inte så jättemycket eftersom jag lär mig bra själv.

Vecka 13:

”Jag har ju själv valt det !”

”När man är van att lära sig på ett visst sätt så är det svårt att ändra teknik. Har provat på studieteknik, men jag har hellre ”min egen”.”

”Eftersom jag vet hur jag bäst lär mig.”

”Blir väl att man provar, men oftast blir det på d gamla vanliga sättet.”

Fråga 9. Motiverad för ämnet?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	8	-	1
13	9	-	7	1	1

Tabell 7: Är motiverad för ämnet. Eleverna i undersökningsgruppen har tolkat ”ämnet” på två sätt. Dels som ämnet företagsekonomi och dels som ämnet studieteknik. I och med denna tolkning blir deras svar också mer svårbedömbart. De få kommentarerna beträffande intresset för ämnet företagsekonomi är positiva till sin karaktär, medan kommentarerna om ämnet studieteknik visar på att intresset för egen teknik överväger jämfört mot en allmän studieteknik konstruerad av någon annan. Nedan deras allmänna kommentarer vecka 6 och 13.

Vecka 6:

” Något viktigt att kunna.”

Vecka 13:

”Det känns som något nyttigt och viktigt för framtiden.”

”Det är samma som ovan. (När man är van att lära sig på ett visst sätt så är det svårt att ändra teknik. Har provat studieteknik, men jag har hellre ”min egen”.)”

” Det beror ju på, lite kanske, jag vet hur jag bäst lär mig så så jätteintresserad är jag inte, men det kan vara lite kul.”

”Både och, om det hjälper så är det bra men av samma anledning som ovan (Blir väl att man provar, men oftast blir det på d gamla vanliga sättet) så kanske svaret er nej ändå.”

Fråga 10. Följer du en självstudieplan för ämnet?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	-	8	1
13	9	-	2	6	1

Tabell 8: Har självstudieplan. De flesta i undersökningsgruppen anser sig inte använda någon självstudieplan vecka 6. Medan vecka 13 anser 2 av 9 att de följer en självstudieplan för ämnet.

Fråga 11. Har du självdisciplin för dina självstudier?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	8	-	1
13	9	-	5	3	1

Tabell 9: Har självdisciplin. De flesta i undersökningsgruppen anser sig ha självdisciplin i sina självstudier. Detta framkommer tydligt under vecka 6, medan osäkerheten tilltar vecka 13. En av orsakerna till den tilltagande osäkerheten kan bero på metodens införande i undervisningen. Ett nytt grepp som visar på alternativa organiserade sätt att lära.

Fråga 12. Hur upplever (lätt, varken lätt eller svårt, svårt) du dina självstudier?

De flesta i undersökningsgruppen upplever sina självstudier som relativt lätta. Nedan deras allmänna kommentarer vecka 6 och 13.

Vecka 6:

”Oftast lätt eftersom jag lär mig det ganska fort och samtidigt tycker det är ganska roligt.”

”Lätt.”

”Varken lätt eller svårt, det är ganska mittemellan.”

”Varken lätt eller svårt.”

”Ganska lätt. Jag har ganska lätt att ”göra själv”.”

”Ganska lätta, jobbigt att anteckna ibland.”

”Lätt, jag har alltid haft lätt att lära mig.”

”Som någonting som måste göras även om det är jobbigt. Ibland är det jobbigt och ibland är det nästan roligt.”

Vecka 13:

”Svårt, eftersom jag tycker det är tråkigt.”

”Lätt eftersom man planerar sina studier.”

”Ganska lätt när jag väl kommer igång. Kan dock vara svårt att börja.”

”Varken lätt eller svårt.”

”De är lätta, det brukar alltid gå bra och jag brukar kunna lära mig snabbare hemma, för att då kan jag koncentrera mig bättre.”

”Oftast lätt, men det kan ju variera lite grand. Om man är tröttare en annan dag så är det svårare.”

”Som sagt jag, har lätt att lära.”

”Svårt att verkligen sätta sig ner och ta tag i saker men när de görs så går det bra.”

Fråga 13. Har du någon hjälp med att lägga upp dina självstudier?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	1	8	-
13	9	-	2	7	1

Tabell 10: Har planeringshjälp. De flesta i undersökningsgruppen har inte hjälp vid planeringen av självstudierna. 2 av 9 hade planeringshjälp vecka 13, medan under vecka 6 hade 1 av 9 detta.

Fråga 14. Behöver du hjälp med att lägga upp dina självstudier?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	-	9	-
13	9	-	-	9	-

Tabell 11: Har behov av planeringshjälp. Konsensus i undersökningsgruppen, inget behov av planeringshjälp. Någon förklaring till finns inte undersökt.

Fråga 15. Tar du hem böckerna för självstudier?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	8	1	-
13	9	-	8	1	-

Tabell 12: Studerar hemma. De flesta i undersökningsgruppen tar hem böckerna och studerar. Ingen förändring har skett mellan vecka 6 och 13. 8 av 9 tar böckerna hem för självstudier.

Fråga 15:1. Om ja, ungefär (eller exakt) hur många gånger per vecka?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	1	2	3	4	5	Endast inför prov	Obesvarad
6	9	-	2	2	1		3		1
13	9	-	3	1	1		2	-	2

Tabell 13: Studiefrekvens hemma. I undersökningsgruppen varierar antalet tillfällen när böckerna tas hem för självstudier. Merparten av eleverna tar hem böckerna minst 1 gång under veckan för självstudier. Som mest tas böckerna hem varje dag. Under vecka 6 tog 3 av 9 hem böckerna inför ett prov medan vecka 13 är detta beteende borta. I jämförelse med vecka 6 har de som tar hem böckerna varje dag ökat med 2, de som tar hem böckerna 4 dagar per vecka minskat med 1, de som tar hem böckerna 3 dagar per vecka minskat med 1, de som tar med hem böckerna 2 dagar per vecka ökat med 1 och de som tar hem böckerna 1 dag per vecka har ökat med 1.

Fråga 16. Läser du i förväg igenom det som ska tas upp på lektionen?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	1	8	-
13	9	-	1	8	-

Tabell 14: Förberedelse inför lektion. De flesta i undersökningsgruppen förbereder sig inte inför en lektion. 1 av 9 förbereder sig inför lektionen. Ingen förändring har skett mellan veckorna.

Fråga 17. Läser du i efterhand det som tagits upp på lektionen?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	4	3	2
13	9	-	4	4	1

Tabell 15: Repetition efter lektion. Likhet i undersökningsgruppen, repetera kontra inte repetera. Här har frågan kompletterats muntligt med, att i efterhand menas i omedelbar anslutning till lektionen. 4 av 9 repeterar i omedelbar anslutning till lektionen, medan 4 inte gör det.

Fråga 18. Repeterar du samma dag/kväll?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	1	8	-
13	9	-	-	9	-

Tabell 16: Repetition samma dag/kväll. De flesta i undersökningsgruppen repeterar inte under samma dag/kväll. Under vecka 13 repeterar ingen samma dag/kväll, medan 1 gjorde det under vecka 6. Frågans utformning gör att svaren blir svårbedömda.

Fråga 19. Repeterar du vid ett senare tillfälle?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
6	9	-	7	1	1
13	9	-	8	1	-

Tabell 17: Repetition senare. De flesta i undersökningsgruppen repeterar vid ett senare tillfälle. Någon ytterligare förklaring till när repetitionen utförs är inte angivet. I och med detta gör svaret mer svårbedömda.

Fråga 20. Har metoden varit till nytta för dig och dina självstudier?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
13	9	-	5	-	4

Tabell 18: Har nytta av metoden. I undersökningsgruppen anser 5 av 9 att metoden gjort nytta för deras självstudier, medan av kommentarerna att döma framgår att 8 av 9 upplever nytta av metoden. I undersökningsgruppen är frågan besvarad av 5 av 9, och av de 5 anser alla att metoden gjort nytta för deras självstudier. Undersökningsgruppens allmänna kommentarer nedan.

Vecka 13:

”Jag har blivit insatt i ämnet i förväg så jag slipper plugga så mycket.”

”Jag har förstått det snabbare.”

”Jag behövde inte läsa fakta lika mycket inför provet.”

”Kanske, det kan ge bättre förståelse.”

”Lite, men det är svårt att veta hur mycket. Men, lästiden borde ökas med minst 5 minuter.”

”Jag har väl kanske sett att det är bra att läsa genom ett kapitel före och efter genomgång.”

”Jo, lite, man får lite lättare för sig.”

”Har gjort så man kan hänga med bättre på lektioner.”

Fråga 21. Har du fortsatt att använda metoden i dina självstudier?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
13	9	-	2	7	-

Tabell 19: Fortsatt användande av metoden. Övervägande del av undersökningsgruppen har inte fortsatt att använda metoden, medan 2 av 9 har gjort det. Deras allmänna kommentarer nedan.

Vecka 13:

”Jag föredrar intensivläsning.”

”Lite grann faktiskt, jag kollar oftast igenom det jag ska lära mig först.”

Fråga 22. Har metoden underlättat dina självstudier?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
7	7	2	2	4	1
8	7	2	3	3	1
9	8	1	4	1	3
11	9	-	5	1	3
13	9	-	5	2	2

Tabell 20: Lättare självstudier genom metoden. Hos eleverna tilltar uppfattningen av att metoden underlättar självstudierna. 5 av 9 tycker så under vecka 13, medan 2 det motsatta. Under undersökningsperioden tilltar antalet som uppfattar att metoden underlättar självstudierna, från 2 till 5. En av deras kommentarerna lyder ”Jo, det är bra att få en kort överblick på vad man ska gå igenom, en stund att samla tankarna och koncentrera sig på det man ska göra.” Kommentaren sammanfattar den tilltagande allmänna uppfattningen om att metoden underlättar självstudierna. Osäkerheten om resultatet av provet präglar många av kommentarerna. En tendens till behov av mindre självstudietimmar kan skönjas ur en av kommentarerna. Nedan undersökningsgruppens allmänna kommentarer vecka 7 till 13.

Vecka 7:

”Ifall man får läsa om texten ordentligt och noga senare (sen) är det nog bra.”

”Vet inte än.”

”Ja och nej, du känner igen det du läst när du ska plugga men än vet jag inte om det blir så stor skillnad för det är inte alltid man hinner förstå ngt överhuvudtaget när du ska läsa så fort.”

”Jag får läsa mindre i mina självstudier p g a lite redan sitter.”

Vecka 8:

”Kanske, vet inte än.”

”Jepp eftersom jag behöver läsa mindre hemma när jag läser lite på lektionerna.”

”Känner igen det som gås igenom.”

”Jo, det är bra att få en kort överblick på vad man ska gå igenom, en stund att samla tankarna och koncentrera sig på det man ska göra.”

Vecka 9:

”Jag vet ju vad som skall ske.”

”Efter att ha läst på lektionerna några gånger nu, har man nog börjat lära sig det viktigaste i kapitlerna.”

”Jag har inte haft några självstudier.”

”Svårt att säga, men helt i onödan borde ju inte va ! Man lär sig ju alltid nått.”

”Det kanske gör det, till viss del. Men jag behöver i så fall 15-20 minuter, så jag hinner fördjupa mer innan genomgång, 5 är nästan ingenting.”

”Har inte läst så mycket hemma än, men det borde underlätta.”

”Man sätter sig in lite i ämnet och slipper lära hemma.”

Vecka 11:

” Lite, känner igen de som gås igenom.”

”Det är svårt att säga när vi inte haft prov eller liknande. Mer ja än nej.”

”Det borde det göra, vet inte än.”

”Jag tror inte att det har haft någon stor betydelse.”

”Jag vet inte ännu.”

”Jepp, p g a att jag slipper så läsa mycket hemma.”

”Lite grann.”

”Om man kan koncentrera sig nog då man läser genom (så man lär sig) då kan det väl underlätta.”

”Det underlättar lite grann beroende på hur mycket jag har hunnit läsa.”

Vecka 13:

”Jag fick plugga mindre hemma.”

”Behövde inte repetera fakta lika mycket.”

”Den blev inte så ”effektiv”.”

”Behövde kanske inte läsa lika mycket senare.”

”Genom att man hade läst genom, avsnittet innan förstod man bättre på genomgångarna och lärde sig därmed fortare.”

”Nja, svårt att säga, jag var lite dålig på att plugga innan.”

”Visste vilket som va viktigt.”

Fråga 23. Har metoden gett dig mindre antal självstudietimmar?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
7	7	2	1	4	2
8	7	2	1	5	1
9	8	1	1	5	2
11	9	-	1	7	1
13	9	-	1	7	1

Tabell 21: Minskade självstudietimmar. Övervägande del av eleverna anser inte att metoden har gett dem mindre antal självstudietimmar. Nedan deras allmänna kommentarer vecka 7 till 13.

Vecka 7:

”Eftersom vi inte haft så mycket självstudier, så är det svårt att veta.”

”Kanske, har inte hunnit testa ännu.”

”Det tror jag inte, men det ser man före provet huruvida du måste plugga mkt lr ej.”

”0,5 kanske.”

Vecka 8:

”Kanske, svårt att säga, eftersom vi inte har hunnit göra så mycket.”

”0,5 kanske.”

”Vet inte, för jag har inte pluggat för prov än.”

”Nja, vet inte riktigt än har inte haft så mycket att plugga.”

Vecka 9:

”Se första frågan. (Jag har inte haft några självstudier.)

Det tror jag inte !

Nej, det tror jag inte.

Kanske 0,5.”

Vecka 11:

”Har inte haft några självstudier.”

”Knappast färre timmar.”

”Jag vet inte här heller.”

”Ca 0,5.”

”Eftersom vi inte har hunnit hålla på med det så mycket, är det svårt att veta om det har gett något resultat.”

Vecka 13:

” Inför prov, 2 timma kanske.”

”Tror jag inte.”

”Men, kanske.”

”Kanske, vet inte riktigt.”

”Nej eftersom jag pluggade dåligt innan.”

Fråga 24. Har metoden medfört att du lär dig snabbare?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
7	7	2	2	3	2
8	7	2	3	3	1
9	8	1	3	3	2
11	9	-	4	2	3

Tabell 22: Snabbare förståelse genom metoden. Hos eleverna tilltar svagt uppfattningen om att metoden snabbar på deras förståelse. 4 av 9 tycker så, medan 2 det motsatta. Under undersökningsperioden tilltar antalet som uppfattar att metoden snabbar på förståelsen, från 2 till 4. Min bedömning av frågan är att frågan har karaktären att endast vara relevant under själva metodens användande, och därför har inte den ställts till eleverna under vecka 13. Nedan deras allmänna kommentarer vecka 7 till 11.

Vecka 7:

”Svårt att veta.”

”Det kan hända att jag lär mig lite snabbare när jag läst igenom det viktigaste i kapitlet.”

”Vet ej.”

”Jag tror att det kan ge mig lättare att följa med på genomgång, med det minskar knappast mina studietimmar.”

Vecka 8:

”Kanske lite, man får en inblick. Men ! Lite mer tid behövs för att läsa, ca 10 minuter, så att man hinner läsa lite mer.”

”Jepp eftersom man blir lite insatt i ämnet innan undervisningen börjar.”

”Tveksamt, ser man när man tränar för prov, jag kommer nog ändå plugga som jag gjort förr för det funkar för mig.”

”Jag tror inte att det inverkar i inläringen så mycket. Ja det tycker jag.”

Vecka 9:

”Eller eg. Jag vet inte ännu.”

”När man läser på lektionerna förstår man genomgångarna bättre och lär sig därmed fortare.”

”Lite snabbare tror jag, men det är svårt att veta.”

”Vet inte om jag lärt mig de här än !”

”Tiden är nog densamma.”

”Ja, det gör det säkert.”

”När man läser så sätter man sig in i momentet lite snabbare.”

Vecka 11:

”Tror inte d, pluggar nog lika ändå.”

”Vet ej, har inget att gemföra med.”

”Ja, lite.”

”Jag tror inte det går snabbare, däremot möjligen bättre.”

”Vet inte ännu, får se efter provet.”

”Man får en inblick.”

”Osäker, med det kanske underlättar i vissa fall.”

”Ja, jag förstår allt lite snabbare.”

Fråga 25. Har metoden gett dig bättre förståelse?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
7	7	2	4	2	1
8	7	2	4	1	2
9	8	1	5	1	2
11	9	-	7	2	-
13	9	-	6	1	2

Tabell 23: Bättre förståelse genom metoden. Hos eleverna tilltar svagt uppfattningen att metoden förbättrar deras förståelse. 6 av 9 tycker så, medan 1 det motsatta. Under undersökningsperioden tilltar antalet som uppfattar att metoden förbättrar förståelsen, från 4 till 6. Nedan deras allmänna kommentarer vecka 7 till 11.

Vecka 7:

”Lite grand. Man får en överblick.”

”Vet inte.”

”Till en viss del, man kanske förstår bättre om man har läst en översikt.”

”Ja, då har jag ju redan läst det en gång tidigare vilket gör det lättare att hänga med under genomgången.”

”Kanske, men om det är ett helt kapitel kan det behövas mer än bara 5 minuter.”

”Jag tror inte att det gör mig så mycket, jag jobbar vanligtvis annorlunda.”

”Man lär ju sig lite i den effektiva lästekniken så det blir lättare att förstå genomgångarna.”

Vecka 8:

”Lite.”

”Jag tror inte det.”

”Jepp eftersom jag behöver läsa mindre hemma när jag läser lite på lektionerna.”

”Kanske.”

”Det kan hända att man lär sig bättre också, om man har läst genom det så man förstår det innan genomgången börjar.”

”Det skulle kunna göra det, om tiden var 15 minuter istället för 5.”

”Ja se första frågan. (Jo, det är bra att få en kort överblick på vad man ska gå genom, en stund att samla tankarna och koncentrera sig på det man ska göra.)”

Vecka 9:

”Jag har ju läst och analyserat.”

”Samma som förra frågan. (När man läser på lektionerna förstår man genomgångarna bättre och lär sig därmed fortare.)”

”Också svårt att svara på, kanske lite grann.”

”Ja o Nej ! Man känner igen det du går igenom, men jag tror inte jag förstår det bättre.”

”Det tror jag faktiskt att det kan göra. Jag får möjlighet att föst kolla vad det handlar om och skapa mig en helhetsbild.”

”Man får ? att sätta sig in i materialet innan undervisningen börjar.”

”Lite ibland, man får en inblick.”

Vecka 11:

”Vet inte om det är just det här jag inte fattar nå av ... Ir om det är lästekniken, troligen bara jag som e trög.”

”Jo, det tycker jag. Man har lite lättare att hänga med.”

”Lite grann. Man kan hänga med på lektionerna enklare, om man får en kvart på sig.”

”Jag vet ju vad som kommer.”

”Man blir lite insatt i ämnet innan man börjar med det.”

”Lite grann.”

”Ibland om man har läst genom boken före kan man förstå genomgångarna bättre.”

”Ja, för annars brukar jag inte alls ha hunnit läsa om det kapitlet handlar om.”

Vecka 13:

”Ja jag fattade allt fortare. Går väl inte att beskriva.”

”Man fick ”nöta” in det, då förstod man det bättre.”

”Svårt att säga.”

”Ja, man fick en liten uppfattning om kapitlet.”

”Nu hann jag i alla fall se vad kapitlet handlade om i stora drag.”

”Om man vet vad avsnittet handlar om innan man har genomgång så förstår man bättre.”

”Så - där svårt att säga efter det är det ända sättet jag använt.”

Fråga 26. Har metoden gett dig ett bättre studieresultat?

Vecka	Antal elever	Bortfall elever	Ja	Nej	Obesvarad
7	7	2	1	3	3
8	7	2	2	2	3
9	8	1	1	2	5
11	9	-	3	4	2
13	9	-	3	4	2

Tabell 24: Bättre studieresultat genom metoden. Övervägande del av eleverna anser inte att metoden gett dem ett bättre studieresultat. 4 av 9 tycker så, medan 3 det motsatta. Under undersökningsperioden tilltar svagt antalet som uppfattar att metoden ger dem ett bättre studieresultat, från 1 till 3. En av orsakerna till denna tendens kan bero av det traditionella provet som många gånger präglar elevernas tillvaro, samt att av eleverna gjort prov inte återlämnats före frågans ifyllande. Nedan deras allmänna kommentarer vecka 7 till 13.

Vecka 7:

”Kanske, men vi har ju inte hunnit komma så långt ännu att man har kunnat känna av någon skillnad.”

”Vet som sagt inte än, men det gör det säkert.”

”Vet ej.”

”Kan göra det, om det ger mig ”snabbare förståelse”. Men det skulle förmodligen fungera lika bra utan.”

”Om denna teknik inte hade tillämpats hade jag istället pluggat 0,5 timmar längre.

Vecka 8:

”Svårt att säga så här tidigt.”

”Det gör det säkert.”

”Jag skulle ändå ha pluggat mer för att uppnå samma resultat utan effektiv lästeknik.”

”Kanske lite. Samma som ovan. (Det kan hända att man lär sig bättre också, om man har läst genom det så man förstår det innan genomgången börjar.)”

”Som sagt var, jag tror att det kan vara nyttigt om tiden är lite längre.”

”Har inte haft så mycket självstudier.

Vecka 9:

”Ingen aning.”

”Svårt att säga innan vi haft prov.”

”Vet ej, har aldrig haft prov eller liknande.”

”Får se efter provet ! enklare att utvärdera efter man pluggat till provet.”

”Jag tror inte att skillnaden är så stor alls.”

”Kanske, vet inte än.”

”Eftersom utan effektiv lästeknik integrerat i undervisningen skulle jag ha pluggat mer istället och uppnått samma resultat.”

”Vi har ju inte hunnit ha nått prov ännu, så det är svårt att veta än så länge.

Vecka 11:

”Får vi se efter provet.”

”Vet ej ! se första frågan. (Det är svårt att säga när vi inte haft prov eller liknande. Mer ja än nej.)”

”Det gör det säkert.”

”I det stora hela tror jag skillnaden inte blir så stor.”

”Hoppas det. Men får ju se på provet.”

”Om jag inte skulle haft lästeknik integrerat i undervisningen så skulle jag annars ha pluggat mer för att uppnå samma resultat.”

”Vet ej.”

”Kanske. Kan vara så att man hänger med bättre.”

Vecka 13:

”Annars hade jag pluggat mer.”

”Vet ej ännu.”

”Vet inte, kanske.”

”Kan ha gjort, definitivt. Jag kan ha lärt mig snabbare.”

”Vet inte förrän jag fått provet.”

”Vet ej ! Som sagt pluggade jag dåligt men.”

”Men troligen inte på den metoden, utan bara det att det varit mer i skolan och man inte hunnit lagt ner den tid jag velat och orkat.”

Validitet och reliabilitet

I detta avsnitt diskuterar jag undersökningens mätnoggrannhet, tillförlitlighet, allmängiltighet, brister och om resultatet ger en trovärdig bild. Jag ger samtidigt förslag till förbättringar av undersökningen och förslag till utvecklingsområde föranlett av undersökningen.

Är undersökningen tillförlitlig och allmängiltig? Svaret är tudelat, nej och ja. Orsaken till mitt nej, är att antalet elever endast uppgår till 9. Av detta fåtal går det inte att dra entydiga slutsatser gällande fler än själva undersökningsgruppen. Orsaken till mitt ja, är att eleverna varit mer än måttligt intresserade av att delta i undersökningen. Därigenom anser jag att deras svar blir mer trovärdigt och att kvaliteten höjts i undersökningen. Jag tror att genomsnittet av dessa 9 är ganska likt genomsnittet för en större grupp i samma studiesituation.

Är undersökningen objektiv? Svaret är nej. Urvalet av undersökningsgruppen var inte slumpmässig, utan valdes av mig. Därigenom skadades objektiviteten i undersökningen. Orsaken till valet, var att jag själv skulle planera och genomföra kursmomentet i ämnet företagsekonomi i gruppen. Därigenom yppade sig ett lämpligt tillfälle att testa metoden och dess syfte. Om valet hade gjorts mer slumpartat hade objektiviteten i undersökningen stärkts väsentligt.

Finns felkällor i undersökningen? Svaret är ja. Felkällor finns i min hantering av metoden och undersökningen, i elevernas tolkning och deltagande i undersökningen, i elevernas svar och i min tolkning av svaren.

Gavs undersökningen tillräckligt med tid? Svaret är nej. Tiden som metoden integrerades i undervisningen var för kort för att kunna dra några hållbara slutsatser beträffande syftet med undersökningen.

Hur väl mäter undersökningsmetoden det jag avsett att mäta? Min avsikt var att mäta ”om, och i så fall hur metoden för effektiv lästeknik påverkar elevernas studievanor, självstudietid, förståelse och studieresultat.” Svaret måste bli tudelat, väl och mindre väl. Orsaken till mitt väl, är att enkät ett och tre gav mig en god möjlighet att jämföra elevernas studievanor innan metoden integrerades i undervisningen med efter metoden, för se om någon förändring skett. Elevernas svar och kommentarer på frågorna har gjort att jag tror mig kunna ge svar på undersökningens syfte. Med icke väl, menar jag att kvaliteten hade höjts väsentligt genom ett större antal elever med i undersökningen och ett ännu större intresse för deltagandet i undersökningen.

Är frågorna väl utformade för syftet? Svaret är ja. När det gäller frågornas utformning kunde ett par av frågorna varit mer preciserande. Med mer preciserande menar jag att otydligheten kunde undvikits, exempelvis ”Intresserad av ämnet?” , ”Motiverad för ämnet?”. Frågan borde haft lydelsen, ”Intresserad av ämnet företagsekonomi?”, och ”Motiverad för ämnet företagsekonomi?”, eller ”Intresserad av studieteknik?”, och ”Motiverad för studieteknik?”. I ett par fall kunde frågor från enkät ett även funnits med i enkät tre, exempelvis ”Använder du någon studieteknik för dina självstudier?”

Diskussion

Studievanor och självstudietid

Studievanor och självstudietid är tätt förknippade med varandra. Några långtgående slutsatser av undersökningen går inte att dra.

Av resultatet att döma har eleverna själva lärt sig hur de lär sig bäst. Deras studievanorna har inte märkbart förändrats under undersökningsperioden. Två av eleverna har dock fortsatt att använda metoden.

Eleverna tycker sig inte behöva utomstående hjälp för sin studieplanering. De vet sitt eget bästa. De anser sig inte heller följa någon självstudieplan. Resultatet kan möjligen bekräfta att de i första hand fokuserar sina studievanor och självstudier mot det kommande provet.

Resultatet visar att elevernas studiemål i första hand är det kommande provet. Deras studieplanering och självstudier läggs upp mot bakgrund av detta. Här kan jag använda mig av Vrooms motivationsteori. Teorin försöker förklara varför en handling väljs före en annan. Jag tycker mig se att elevens målsättning är en annan än organisationens. Det kortsiktiga lärandet prioriteras. Drivkraften till handling tar sin början i möjligheten att nå ett bra betyg på kommande prov och därmed ett bättre slutbetyg. Det verkar som om det läraren gör sken av att vara viktigt, det kommande provet, blir också viktigt för eleven. Om den slutliga bedömningen av en elevs kunskaper görs mot annan bakgrund än själva provet skulle det medföra att elevens utgångspunkt för studievanor och självstudier blir en annan. Studievanorna och självstudietiden kan därmed påverkas. Dryden och Vos (1994) menar att de flesta skolor använder ett utvärderingssystem eller testmetoder som bara belönar ett begränsat antal förmågor. Deras hypotes bekräftas möjligen av resultatet i undersökningen.

Resultatet visar att eleverna inte förbereder sig eller repeterar i nära anslutning till lektionen. Konsekvensen blir att elevens självstudietid blir för stor i förhållande till om de skulle förbereda sig och repetera. Jag tror att eleven har mycket tid att spara genom att ändra sina studievanor och sin studieteknik.

Jag tycker mig se att elevernas agenda är fulltecknad med dagliga examinationer som upptar all deras lediga tid. Någon tid för metakognitivt lärande finns inte. Ting tar tid har någon klok person sagt, men hur tid bäst skapas är ännu osagt. Ett metakognitivt lärande skulle troligen stimulera eleverna att förändra sina studievanor och därmed påverka självstudietiden. Att lära sig bättre studievanor är svårt att uppnå av flera skäl. Ett tungt skäl är, elevernas egen inställning till förändring.

Förståelsen

Undersökningen genomfördes under en så kort tid att inte några mer omfattande slutsatser kan dras av resultatet. Jag tolkar resultatet att metoden effektiv lästeknik integrerat i undervisningen medfört en ökad förståelse. Ställningstagandet bygger jag på elevernas tilltagande positiva respons över metodens integration i undervisningen. Merparten av eleverna upplever att metoden varit till nytta för dem och att metoden gett bättre förståelse. Jag själv tror inte att metoden effektiv lästeknik i sig självt medfört effekten bättre förståelse. Den effekten tror jag har nåtts genom att eleven getts tillfälle att varva ned under lektionstid genom metoden. Samtidigt som eleven getts tillfälle att snabbt komma in i ämnet och undervisningsavsnittet och därigenom kunnat öka behållningen av undervisningen.

Studieresultatet

Eleverna svarar att de inte vet hur studieresultatet påverkats av metoden innan de fått tillbaka provet. Detta resultat bekräftar hur viktigt provet är för eleven. Provet är det övergripande målet. Jag tror att tiden som eleven lägger ned på självstudier mycket avgörs av var de har sitt fokus. Examinationens betydelse blir ”en biljett till nästa föreställning” inte så mycket mer. En förändring till det bättre skulle möjligen vara att avdramatisera provet och dess betydelse för det fortsatta lärandet och för de fortsatta studierna.

Howard Gardner (1994) menar att dagens skolsystem värderar lingvistisk intelligens och logisk-matematisk intelligens mycket högt. Genom mitt eget beteende i undersökningen, examination med ett skriftligt prov, konfirmerar jag detta. Studieresultatet som jag själv premierar genom mitt utvärderingssystem premierar endast ett begränsat antal förmågor. Troligtvis de intelligenser som Gardner menar att premieras i dagens skolsystem. Dryden och Vos (1994) och Buzan (1997) har samma uppfattning som Gardner. Även Martin Stigmar (2002) menar att skolsystemet inte premierar ett ökat ansvarstagande och reflektion. För att få högre betyg krävs bra provresultat och för bra provresultat räcker det oftast med ytliga kunskaper. I och med mitt eget beteende får jag själv en tankeställare hur lätt det är att använda sig av traditionella utvärderingsmetoder.

Metodens effekt på studievanor, självstudietid och studieresultat går inte att värdera av resultatet. Det behövs troligen en genomgripande förändring hos lärare och elever och skolsystem för att detta väsentligt ska påverkas. Däremot kan metodens påverkan på förståelsen värderas av resultatet, medan den korta undersökningstiden gör att slutsatsen inte kan bli alltför omfattande.

Fortsatt arbete

Ett framtida utvecklingsarbete som jag ser fram emot är, att göra om undersökningen med en likande metod för översikts- och intensivläsning, att undersöka en större grupp och titta på deras studievanor för att se om, och i så fall hur deras studievanor, självstudietimmar, förståelse och studieresultat påverkats. Då skulle undersökningens resultat kunna värderas bättre. Svar som, exempelvis ”Jag är nöjd med min egen” skulle vara intressant att få prövat. Att vara nöjd med sin egen studieteknik, är inte samma sak som om den är den bästa för just den individen.

Slutord

Eneroth och Kellquists (2000) löfte om att, om metoden effektiv lästeknik följs garanteras eleven ett bättre resultat på mindre nedlagd tid. Jag tror att de har rätt i sitt påstående, men deras löfte bekräftas inte av resultatet.

Mitt slutgiltiga råd till dig som läsare, förhoppningsvis är du är en bra framtida eller nuvarande lärare, ett råd som är baserat på undersökningen, är att, ge dina studenter tid för att varva ned under lektionstid inför din undervisning. Ett sätt är att du använder dig av en metod för intensiv- och översiktsläsning i början av din lektion med syfte att ge eleven bättre möjlighet att snabbt komma in ämnet och undervisningsavsnittet, men också för att ge eleven möjlighet till bättre förståelse och nå bättre studieresultat. Kanske kan du genom detta påverka elevens studievanor och deras självstudietid. Därigenom kommer ni båda att se en ”vinst” i form av minskad förberedelsetid och färre självstudietimmar som ger er en mindre stressad situation. Du som lärare kommer omgående att se effekten av metodens integration i undervisningen. Din kommunikation med eleven blir bättre. Du ser en snabbare förståelse hos den enskilde eleven och du kommer att se elevernas sammanlagda tilltagande förståelse. Motivationen kommer att öka. Se lektionstiden som en möjlighet, inte som en tidsbelastning. Kom ihåg att, det enda du har till ditt förfogande är din tid och din kunskap. Använd den väl. Lycka till !

Kjell Törnqvist

Käll- och litteraturförteckning

Backman, J. (1998). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.

Bruzelius, L.H. & Skärvad, P.H. (1983). *Integrerad organisationslära*. Lund: Studentlitteratur.

Buzan, T. (1997). *Använd huvudet ännu bättre*. Stockholm: Docendo Läromedel AB

Dryden, G. & Vos, J. (1994). *Inlärningsrevolutionen*. Jönköping: Brain Books.

Eneroth, M. & Kellquist, M. (2000). *Studieteknik*. Stockholm: Svenska Studieteknikförlaget.

Gardner, H. (1994). *De sju intelligenserna*. Jönköping: Brain Books.

Jerlang, E. (red). (1996). *Utvecklingspsykologiska teorier*. 2:a upplagan. Stockholm: Rabén Prisma.

Johansson, B. & Svedner, P.O. (2001). *Examensarbetet i lärarutbildningen*. Uppsala: Kunskapsförlaget.

Johansson, H. (2001). *Introduktion till examensarbete*. Luleå: Högskolan i Luleå. Pedagogutbildningarna.

Lendahls, B. & Runesson, U. (1995). *Vägar till elevers lärande*. Stockholm: Studentlitteratur.

Lokal arbetsplan för Furuhedsskolan i Kalix (2000).

Marton, F. & Hounsell, D. & Entwistle, N. (1993). *Hur vi lär*. Kristianstad: Raben & Sjögren.

Patel, R. & Davidsson, B. (1994). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Skolplan för Kalix Kommun (2000).

Skolverket. (2000). *Ämnesplan företagsekonomi*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2000). *Kursplan företagsekonomi B*. Stockholm: Skolverket.

Stigmar, M. (2002), *Metakognition och internet - om gymnasieelevers informationsanvändning vid arbete med Internet*. Doktorsavhandling. Acta Wexionensia nr 15/2002 (Pedagogik). ISBN 91-7636-312-0.

Stoltz, M. & Sundqvist, C. (1994). *Studieplanering*. Luleå: Högskolan i Luleå. Examensarbete, pedagogutbildningarna 1999:011. ISSN 1402-1595.

Svensson, PG. & Starrin, B. (red). (1994). *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Utbildningsdepartementet. (1994). *1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna*, Lpf 94. Stockholm: CE Fritzes AB.

Villberg, AM. (2001). *Bättre studieteknik byggd på förståelse av hjärnans och minnets funktion*. Luleå: Högskolan i Luleå. Examensarbete, Pedagogutbildningarna 2001:109. ISSN 1402-1595.

Kursplanering

PLANERING

KURSENS MÅL

DELMÅL BOKFÖRING/REDOVISNING

BETYGSKRITERIER

OMFATTNING

84 - 141 + (142 - 147)

TEORIPASS + PROBLEMBOKEN + DATORN

HEMUPPGIFT (2) INLÄMNAS

EXAMENSARBETET (STEG 1 + 2 + 3 + 4)

PROV 21 MARS 2003

VECKA 6

5/2

INTRODUKTION EXAMENSARBETE + ENKÄT(1) + (STEG 1+ 2) +
TEORIGENOMGÅNG 26 + 27

6/2

TID FÖR REPETITION TIDIGARE OMRÅDE + FRÅGOR

7/2

PROV TIDIGARE OMRÅDE

VECKA 7

12/2

(STEG 2 + 3 + 4) + TEORIGENOMGÅNG 28 + (DATORN)

13/2

(STEG 2 + 3 + 4) + PROBLEMBOKEN 28 + HEMUPPGIFT

14/2

(STEG 2 + 3 + 4) + TEORIGENOMGÅNG 29 + PROBLEMBOKEN 29 +
ENKÄT(2)

VECKA 8

19/2

(STEG 2+ 3 + 4) + PROBLEMBOKEN 29 + (DATORN)

20/2

(STEG 2 + 3 + 4) + TEORIGENOMGÅNG 30

21/2

(STEG 2 + 3 + 4) + PROBLEMBOKEN 30 + DATORN + ENKÄT(3) +
HEMUPPGIFT

VECKA 9

26/2

(STEG 2 + 3 + 4) + TEORIGENOMGÅNG 31 + DATORN

27/2

(STEG 2 + 3 + 4) + PROBLEMBOKEN 31

28/2

(STEG 2 + 3 + 4) + PROBLEMBOKEN 31 + DATORN + ENKÄT(4)

VECKA 11

12/3

(STEG 2 + 3 + 4) + TEORIGENOMGÅNG 32 + DATORN

13/3

(STEG 2 + 3 + 4) + PROBLEMBOKEN 32

14/3

(STEG 2 + 3 + 4) + PROBLEMBOKEN 32 + DATORN + ENKÄT(5)

VECKA 12

19/3

TID FÖR REPETITION + FRÅGOR + VIDEO

20/3

TID FÖR REPETITION + FRÅGOR + VIDEO

21/3

PROV 28 - 32

VECKA 13

26/3

27/3

28/3

ENKÄT(6) + MYCKET FIKA

Metoden effektiv lästeknik

Författarna till den metod för effektiv läsning som jag valt att pröva i min empiri är Mats Eneroth och Mattias Kellquist. De inleder sin hittills enda gemensamma bok *Studieteknik* (2000) med meningen ”Du blir vad du tänker”. Att framgångsrika studier alltid innebär en positiv attityd till studierna genom att vara målinriktad, ha god självdisciplin och en god planering för studierna samt använda rätt studieteknik. Metoden bygger på att gå från det stora till det lilla, som innebär att den studerande först lär sig helheten innan detaljerna lärs in.

Författarna menar att om man använder metoden, hinner den studerande gå igenom fackböcker ett flertal gånger på samma tid som det tidigare tog att gå igenom en endaste gång. Om metoden följs garanterar författarna ett bättre resultat på mindre nedlagd tid.

Eneroth och Kellquists metod för effektiv lästeknik innebär att innan texten läses ska läsaren veta varför författaren skrivit boken, veta exakt vad boken handlar om och hur boken är disponerad, vilka resultat som presenteras i boken och varför läsaren behöver läsa boken.

Första steget är översikten.

- Bokomslagets fram och baksida, innehållsförteckning, förordet och introduktionen ses igenom.
- Därefter bläddras materialet igenom, och alla rubriker läses.
- Sedan tittar läsaren på bilder, diagram, tabeller, läser sammanfattningar, tittar på övningar och frågor.
- Läsaren gör därefter en övergripande mindmap (ska förklaras i ordlistan) över hela bokens innehåll med hjälp av innehållsförteckningen.

Andra steget är studieplanering.

- Läsaren definierar tydligt vad målet är.
- Målet delas i tydliga delmål. Med tydliga menas, klart avgränsade mätbara mål.
- Fastställ när i tid målen ska vara uppnådda. Målen ska alltså vara mätbara, där tid, kvantitet och kvalitet är viktiga begrepp.
- Sträva efter jämn en studietakt under läsperioden.
- Skaffa, eller gör egna frågor till materialet, innan studiepassen.

Tredje steget är fördjupad översikt.

- Läsaren lär sig bokens uppbyggnad och innehåll genom att ordentligt studera innehållsförteckningen.
- Författarens förord till boken studeras.
- I introduktionen, eller inledningen berättar författaren oftast vad som är viktigast i boken, hur boken är disponerad och hur boken bör läsas.
- Läs återigen rubrikerna.
- Titta på bilder, diagram och tabeller innan texten läses.
- Läs sammanfattningarna flera gånger.
- Läs faktarutor, övningar och frågor.
- Uppmärksamma kursiverad text, eller text med fet stil.
- Använd ordlista vid svåra ord och begrepp.
- Stanna inte upp i texten för att texten är intressant, utan gör bara en mental notering att det ska bli roligt att läsa den texten senare.

Det fjärde steget i effektiv lästeknik, snabbläsning.

- Snabbläs eller skumläs texten.
- Stanna inte upp om delar av texten inte förstås.
- Gör dig bekant med brödtexten.

Har du någon hjälp med att lägga upp dina självstudier ?	Ja	Nej
Behöver du hjälp med att lägga upp dina självstudier ? Nej		Ja
Tar du hem böckerna för självstudier ?	Ja	Nej
Om ja, ungefär (eller exakt) hur många gånger per vecka		
1		
2		
3		
4		
Varje dag		
Endast inför prov		
Läser du i förväg igenom det som ska tas upp på lektionen ? (förbereder du dig)	Ja	Nej
Läser du i efterhand det som tagits upp på lektionen	Ja	Nej
Repeterar du samma dag/kväll	Ja	Nej
Repeterar du vid ett senare tillfälle ?	Ja	Nej

Bilaga 4

Enkät två

Datum Januari 2003 Februari 2003 Mars 2003

I undervisningen följer ni en metod för effektiv lästeknik integrerat i undervisningen, underlättar detta dina självstudier för kursmomentet ?

Ja Nej

Om ja, på vilket sätt ?, beskriv kort

Upplever du att metoden för effektiv lästeknik ger dig mindre antal självstudietimmar för kursmomentet ?

Ja Nej

Om ja, hur många timmar ?

Upplever du att metoden för effektiv lästeknik att du lär dig ett kursmoment snabbare ?

Ja Nej

Om ja, på vilket sätt ?, beskriv kort

Upplever du att metoden för effektiv lästeknik ger dig bättre förståelse av kursmomentet ?

Ja Nej

Om ja, på vilket sätt ?, beskriv kort

Upplever du att metoden för effektiv lästeknik integrerat i undervisningen ger dig ett bättre studieresultat för kursmomentet ?

Ja Nej

Om ja, på vilket sätt ?, beskriv kort

Endast inför prov

Läser du i förväg igenom det som ska tas upp på lektionen ? (förbereder du dig)	Ja	Nej
Läser du i efterhand det som tagits upp på lektionen	Ja	Nej
Repeterar du samma dag/kväll	Ja	Nej
Repeterar du vid ett senare tillfälle ?	Ja	Nej
Har metoden för effektiv lästeknik varit till nytta för dig och dina självstudier ? Om ja, på vilket sätt ?, beskriv kort	Ja	Nej
Har du fortsatt att använda metoden för effektiv lästeknik i dina självstudier ? Om ja, hur ?, beskriv kort	Ja	Nej
Upplevde du att metoden för effektiv lästeknik underlättade dina självstudier ? Om ja, hur ?, beskriv kort	Ja	Nej
Upplevde du att metoden för effektiv lästeknik gav dig mindre antal självstudietimmar ? Om ja, hur många (per dag, per vecka, inför prov, annat) ?	Ja	Nej
Upplevde du att metoden för effektiv lästeknik gav dig bättre förståelse ? Om ja, på vilket sätt ?, beskriv kort	Ja	Nej
Upplevde du att metoden för effektiv lästeknik gav dig ett bättre studieresultat ? Om ja, på vilket sätt ?, beskriv kort	Ja	Nej